

MONS. ŠTEFAN FOGAŠ

**PRVÝ DIPLOMAT
zo Slovenska, ktorý
pred 30-timi rokmi
úspešne pôsobil**

**V SLUŽBÁCH
SVÄTEJ STOLICE**

nar. 13.12.1924 v Šarišskej Trstenej
ord. 8.7.1951 v Ríme - Bazilika
sv. Jána v Lateráne
zom. 28.3.1974 v Paríži
pochov. 8.5.1974 v Ríme - Prima Porta

Detstvo, mladosť

Pochádzal z početnej roľníckej rodiny, bol synom Jána a Kataríny rod. Onofrejovej. Ľudovú školu navštevoval v Chmeľovci. Stredoškolské štúdiá začal v roku 1938 na Evanjelickom gymnáziu v Prešove, kde aj maturoval, ale už na Štátnom gymnáziu v roku 1946.

Štúdiá

*Primičná svätá omša v kaplnke
Nepomucenum*

Po maturite ho biskup Mons. Jozef Čársky, apoštolský administrátor Košickej diecézy, prijal do Kňazského seminára sv. Karola Boromejského v Košiciach.

Zakrátko ho - spolu s inými nadanými seminaristami (F. Fuga, J. Repassy, A. Šinaľ,

J. Tomko) - poslal na vysokoškolské bohoslovecké štúdiá do Talianska. Kňazskú formáciu absolvoval na Pápežskom kolégiu sv. Jána Nepomuckého (*Nepomucenum*) vo Večnom meste, ktoré slúžilo seminaristom zo všetkých vtedajších česko-slovenských diecéz.

Štúdium filozofie a teológie absolvoval na Pápežskej Lateránskej univerzite. V októbri 1948, keď sa biskup Čársky pri návšteve Ríma stretol aj so svojimi bohoslovcami, netušil, že je to ich posledné stretnutie. Po februárových udalostiach bývalá ČSSR nastúpila cestu ku „krajšiemu zajtrajšku“, ale so stále silnejšou železnou oponou.

Pastorácia

Napriek politickým udalostiam v ČSSR slovenskí seminaristi ukončili svoju prípravu na kňazstvo v Ríme. Štefan Fogaš bol na kňaza ordinovaný 8. júla 1951 za Košickú diecézu. Ako najstarší v ročníku bol zároveň prefektom kolégia *Nepomucenum* a podľa zaužívaného zvyku mal možnosť byť vysvätený už na konci štvrtého ročníka, čo aj využil. Primičnú svätú omšu (votívu o Kristovi Kráľovi) slávil na druhý deň iba v úzkom kruhu priateľov a známych v kaplnke kolégia *Nepomucenum*.

Veľká by bola bývala jeho radosť, keby bol mohol prísť na Slovensko udeliť novokňazské požehnanie rodičom a príbuzným. Zamedzil tomu nástup komunistov k moci. Preto po vysviacke, podľa rozhodnutia vtedajších predstavených kolégia, dva roky pôsobil v pastorácii ako kaplán v severnom Taliansku. Takto viacerí slovenskí a českí novokňazi pôsobili v menších a väčších farnostiach Talianska a aby utužili svoju bratskú kolegialitu vydávali medzi sebou časopis „*Inter nos*“, kde zaujímavo zachytávali svoje kňazské začiatky a informovali sa medzi sebou navzájom o svojej činnosti.

Diplomatická akadémia

Po nadobudnutí istých pastoračných skúseností sa v roku 1954 vrátil do Ríma, aby pokračoval v štúdiách civilného a cirkevného práva na Pápežskej Lateránskej univerzite spolu s krajanom Danielom Faltinom, sudcom ROTA ROMANA. Súbežne študoval na Pápežskej cirkevnej akadémii diplomáciu, ktorá slúži na prípravu budúcich diplomatov Vatikánu – ako prvý slovenský kňaz v dejinách. K jeho spolužiakom patrili aj Francesco Colasuono, nuncius v ZSSR v 90-tych rokoch. Doktorát z kanonického a cirkevného práva dosiahol 14. mája 1959. Vo svojej doktorskej téze o tzv. *Pavlovskom privilegii* – ktorú aj úspešne obhájil – sa zaoberal jeho historickým vývinom od sv. Pavla po Graciána.

V diplomatických službách Apoštolského Stolca

Vo funkcii tajomníka resp. radcu nunciatúry (delegatúry) pôsobil postupne v Nikarague, Hondurase (1959), Argentíne (1963), Juhoafrickej republike (1968), v Iraku (1970) a naposledy ako radca nunciatúry v Belgicku (1974) a ako pozorovateľ Vatikánu

pri Európskom parlamente (CEE) (Kardinál J. Tomko: *Katolícke Slovensko 2000*, s. 636). Titulom Monsignor (kaplán Jeho Svätosti) bol ocenený 1. augusta 1960. Popri úradných povinnostiach v diplomatických službách Apoštolského Stolca sa podľa možnosti venoval pastorácii slovenských krajanov, predovšetkým v Argentíne a v Juhoafrickej republike.

Po roku 1968, hlavne v auguste po okupácii ČSSR vojskami Varšavskej zmluvy emigrovala väčšia vlna krajanov aj do Južnej Afriky.

Mons. Štefan v roku 1968 pracoval na Apoštolskej nunciatúre v Južnej Afrike - Pretórii, kde im poskytoval pastoračnú službu - sv. omša v nedeľu, vysluhovanie sviatostí krstu, manželstva, zmierenia a po nej spoločné stretnutie Slovákov, ktorí sa tu našahovali a ocitli sa v neobvyklom cudzom prostredí. Po jeho odchode túto duchovnú službu nemal kto vykonávať. (J. Hnilica: *Pavol Hnilica II. časť*, s. 169)

Návšteva rodnej vlasti

Svätá omša vo farskom kostole v Pušovciach, jún 1972

Pri svojich náročných povinnostiach nezabúdala na rodný kraj, naopak vždy ho nosil vo svojom srdci. Vedel, že v jeho rodnej obci nie je kostol, iba malá kaplnka sv. Jána Nepomuckého. Napriek dobe, ktorá u nás nepriala kresťanom a zamedzovala akýkoľvek nábožensky prejav, práve z jeho iniciatívy sa

zrodila myšlienka výstavby kostola, aby veriaci nemuseli chodiť na bohoslužby v nedeľu až niekoľko kilometrov. Vďaka jeho podpore „na diaľku“ - na výstavbu kostola sa využila krátka éra tzv. *Dubčekovho odmäku* 1968/69.

Veriaci v Šarišskej Trstenej (vtedy filiálka Pušovce) hneď začali svojpomocne s výstavbou nového kostola zasväteného Kristovi Kráľovi, podľa osobného prania Mons. Štefana. V rokoch 1970, 1971

a 1972 využil právomoci diplomata a s diplomatickým pasom vstúpil na rodnú zem. Jeho príchod však ani raz neunikol očiam tajnej služby Štátnej bezpečnosti. Jeho krátka prítomnosť medzi kňazmi a veriacimi doma zakaždým znamenala veľké povzbudenie vo viere a početný vzrast duchovných povolání. Bol človekom mimoriadnych kvalít, preto tí, ktorí chceli poznať situáciu Cirkvi vo svete, ho vyhľadávali a chceli stretnúť napriek prekážkam zo strany tajnej služby. Pri svojej poslednej návšteve v roku 1972 v rodnej obci mohol obdivovať chrám Krista kráľa už dokončený a pripravený na posviacku. Avšak ani po viacnásobných žiadostiach veriacich adresovaných Ministerstvu kultúry a iným kompetentným úradom „normalizačné úrady“ neudelili tzv. *štátny súhlas* na posviacku a používanie kostola na bohoslužobné účely. Mons. Štefan sa jeho posviacky ako aj svojej plánovanej primičnej svätej omše spojenej s 25. výročím kňazstva v roku 1974 už medzi svojimi spolurodákami nedožil. Štátny súhlas na posviacku novovybudovaného kostola „milostivo“ udelil cirkevný tajomník Odboru kultúry pri ONV v Prešove, ale až pol roka po smrti Mons. Štefana, v septembri 1974. Túžbou príbuzných a veriacich bolo pochovať ho v rodnej vlasti.

So spolurodákom kňazom Andrejom Fogašom a rehoľnými sestrami vykupiteľkami.

So spolurodákom kňazom Andrejom Fogašom a rehoľnými sestrami vykupiteľkami.

Nečakaný odchod do večnosti

Telesné pozostatky mons. Štefana Fogaša v kaplnke SÚSCM v Ríme.

Mons. Štefan zomrel náhle, v plnom pracovnom nasadení a zanietení v päťdesiatom roku života v budove Apoštolskej nunciatúry v Paríži v ranných hodinách 28.3.1974, kde služobne vtedy pricestoval z Belgicka ako pozorovateľ a osobitný delegát Apoštolského Stolca. Na druhý deň sa mal zúčastniť konferencie v Európskom parlamente v Štrasburgu.

Zádušnú svätú omšu za neho slúžil v kostole sv. Petra de Chaillot v Paríži arcibiskup Ignino Cardinale, nuncius v Belgicku, jeho priamy nadriadený na nunciatúre v Bruseli, s ktorým okrem iných koncebrovali: Mons. Conti, pozorovateľ Vatikánu pri UNESCO, arcibiskup Righi-Lamberti, nuncius v Paríži, Mons.

Matka, bratia a sestra pri poslednej rozlúčke so zosnulým mons. Štefanom Fogašom

Hrušovský, riaditeľ Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda (SÚSCM) z Ríma, Mons. Škarvada, osobitný zástupca Štátneho sekretariátu z Vatikánu a P. Strečanský, misionár v Belgicku.

Vtedajšie Veľvyslanectvo ČSSR v Taliansku, po viacerých intervenciách Vatikánu, najprv udelilo súhlas na prevoz telesných pozostatkov do vlasti, ale z dodnes nevysvetliteľných príčin Ministerstvo zahraničných vecí v Prahe to vzápätí odvolalo.

Z tohoto dôvodu jeho telesné pozostatky museli byť prevezené z Paríža do Ríma deň pred pohrebom – 7.5.1974 – na slovenskú pôdu v Ríme do SÚSCM. Na druhý deň, 8.5.1974 bol pochovaný do hrobky *Nepomucena* na hlavnom rímskom cintoríne *Campo Verano*. Na pohrebných obradoch v kaplnke Slovenského ústavu svätých Cyrila a Metoda sa mohli zo Slovenska zúčastniť iba: matka, dvaja bratia a sestra zosnulého. Na osobitnej audiencii ich prijal aj Svätý Otec Pavol VI., kde im osobne poďakoval za nezištné služby Mons. Štefana, ktoré pre Cirkev tak rád vykonával.

Hrobka, v ktorej sú uložené telesné pozostatky mons. Štefana Fogaša

V roku 1977 boli jeho telesné pozostatky prenesené do novovybudovanej hrobky SÚSCM na cintoríne *Flaminio* v rímskej štvrti *Prima Porta*, kde očakávajú deň vzkriesenia po boku ďalších zaslužilých slovenských kňazov: Mons. Štefana Náhalku, J. Repassyho, J. Dragoša, Štefana Faberu, SDB, P. Krivého, OP. Do hrobky, pôvodne pripravenej v Šarišskej Trstenej, boli neskôr pochovaní jeho rodičia.

Posledný pozdrav, ktorý adresoval rodičom je z dňa 25. januára 1974, odoslaný z Bruselu.

Dnes vzácneho diplomata a verného služobníka Cirkvi veriacim pripomína pamätná tabuľa osadená na cintoríne - mieste dočasného odpočinku jeho rodičov v Šarišskej Trstenej.

Kňaz Štefan a ďalšie vzácne osobnosti, žijúce ďaleko za hranicami, „...*hnaní žítia nevôľou...*“ pracovali pre Cirkev, národ a robili dobré meno Slovensku mimo neho. Po smrti však ich kosti nesmeli ani len spočinúť v slovenskej zemi.

Tento príspevok nech je jedným z drahocenných kamienkov mozaiky dejín Slovenska, ktorá má pomôcť budúcim generáciám vytvoriť si správny obraz o historickej pravde. Zároveň chce byť, i keď len veľmi nepatrným, splatením dlhu, ktorí máme voči týmto osobnostiam.

R.I.P.